

Öster Malma 2007-10-16

Skogsstyrelsen
Skog Syd
Christer Kalén
Box 343
503 11 Borås

Remiss angående Skogsstyrelsens viltskadepolicy

Svenska Jägareförbundet får efter att ha tagit del av rubricerad remiss anföra följande.

Syftet med policyn är att kommunicera Skogsstyrelsens målbilder och ståndpunkter i arbetet att skapa en balans mellan skogens samlade värden och skogsskador orsakade av hjortvilt. Enligt Jägareförbundets mening utgör viltet, inte minst älgen, en väsentlig del av skogens samlade värden. Vi anser dock inte att detta framgår av policyn, där viltet istället enbart framställs som ett problem. Synen på vilt förefaller vara ett eko av de åsikter som framförs av några stora skogsbolag. Jägareförbundet vill påminna om att en majoritet av den svenska skogen ägs av små, privata skogsägare. Dessa har ofta en positivare syn på vilt än den som framkommer i policyn (se till exempel Fällman, 2005). Något som givetvis även bör speglas i den statliga myndighetens syn på vilt. Olika markägare kan ha olika mål med sitt skogsägande, vilket inte beaktats i policyn.

I policyn framhålls att klövviltets bete utgör ett hot mot trädbildningen av betesbegärliga lövträd, och i en förlängning den biologiska mångfalden. Vi är väl medvetna om att älgars och rådjurs bete kan påverka utvecklingen av, framför allt, vissa lövträdsarter. Dock är det vetenskapliga underlag som finns ”spretigt” och pekar ofta i andra riktningar (se till exempel Broman 2003, Edenius och Ericsson 2006 eller Zakrisson m fl. 2007). Vi anser därför att det vetenskapliga underlaget tills vidare är för litet för att dra några säkra slutsatser kring viltbete och trädbildning. Vi vill vidare framhålla att skogsbruket i sig, via trädslagsval vid föryngring, röjning och gallring har en betydligt större påverkan på förekomsten av lövträd än vad viltets bete har.

Den inventeringsmetod som idag används, ÄBIN, har i en utvärdering visat sig olämplig för skattning av trädbildningen hos asp, rönn och sälg (Kjellander 2007). Jägareförbundet vill peka på vikten av att metoden inte används på sätt som den inte är lämpad för.

Vidare anser Jägareförbundet att viltets positiva bidrag till den biologiska mångfalden inte har beaktats. Som ett exempel kan nämnas att totalt cirka 100 arter av skalbaggar lever i och på älgspillning. Uppräkningen kan fortsättas med andra organismer som lever på älgspillning,

älgurin, i älglegor, på älgkroppen, i älgkroppen och så vidare. Den biologiska mångfalden är ofta liten i helt ostörda miljöer, och ökar sedan med ökat bete till ett optimum, varefter den åter minskar (se till exempel Svensk Jakt 2007:10). Jägareförbundet anser därför att sambanden mellan viltets bete och biologisk mångfald är komplexa, sannolikt skalberoende och påverkat av många faktorer. Generella slutsatser är därför svåra att dra.

Den ökade användningen av gran vid plantering, även på tallmarker, är ett stort problem, främst i södra Sverige. I policyn framhålls detta enbart som en effekt av klövviltets bete. Vi efterfrågar det vetenskapliga underlaget för detta påstående och vill framhålla rådgivning, från Skogsstyrelsens tjänstemän och andra, som den enskilt viktigaste faktorn som påverkar trädslagsvalet vid skogsförnyring. Detta stöds ytterligare av det faktum att användningen av gran vid plantering ökar, trots att den svenska älgstammen har halverats under de senaste 20 åren.

I bakgrundsbeskrivningen diskuteras bland annat kring tätheter av viltarter i obrukade skogslandskap. Vi ifrågasätter relevansen i sådana jämförelser. Sverige har inte, och kommer inte att ha, några obrukade skogslandskap. Vi vill vidare peka på att tätheterna av olika viltarter sannolikt varierade kraftigt även i obrukade skogslandskap, beroende på vilket successionstadium skogen befann sig i. Till exempel i en lövskogsfas efter en omfattande brand kunde sannolikt tätheten av klövvilt vara högre än i dagens brukade skogar.

Jägareförbundet är starkt kritiskt till förslaget att i större utsträckning bedriva tillsyn enligt § 5 - 6 i Skogsvårdslagen. Vi tolkar detta som att myndigheten önskar lagsöka markägare som har betesskadade ungskogsbestånd. Vi har svårt att se hur detta kan ske på ett rättssäkert och rättvist sätt. De områden som drabbas är främst vandringsområden där vinterkoncentrationerna kan bli höga även då älgstammen är gles. Förvaltning av älg måste ske inom betydligt större områden än enskilda bestånd eller fastigheter. Att då lägga ett stort ekonomiskt tryck på enskilda markägare kommer att motverka möjligheterna till en biologiskt riktig förvaltning av älg. Vi ställer oss också mycket frågande till varför tvång och lagåtgärder skall råda när det gäller vilt och bete, medan skogspolitiken i övrigt bygger på frihet under ansvar.

Jägareförbundet vill istället se en utveckling av Skogsvårdslagen så att jakt och viltvård uttryckligen blir en tillåten form av markanvändning. Inte minst i områden med vinterkoncentrationer av älg är en lämplig åtgärd att sätta av områden för foderproduktion.

Vi ställer oss frågande till den mycket negativa syn på foderstimulerande åtgärder som policyn ger uttryck för. I dag har dessa frågor hög prioritet. Ett stort skogsbolag, Sveaskog, genomför omfattande försök som avser att belysa foderproduktionens effekter på, bland annat, skogsskador. Skogsstyrelsen är själva medfinansiärer i temaforskningsprogrammet "Vilt och Skog" vid Sveriges Lantbruksuniversitet. Inom några år kommer vi att ha betydligt större kunskaper kring foderproduktionens möjligheter, och Jägareförbundet anser att det därför är för tidigt att avfärda dessa.

Jägareförbundet anser således att resurser måste satsas på att utveckla metoder för foderproduktion, viltet och tillgången på viltbete måste beaktas redan i skogsbrukets planering och möjligheterna för skogsägare att prioritera produktion av viltfoder på produktiv skogsmark bör tydligare än idag framgå av Skogsvårdslagen.

Förbundet ställer sig frågande till att målen för acceptabla skadenivåer skall fastställas i samråd mellan Skogsstyrelsen och sektorn (av oss tolkat som skogssektorn). Vi tror att målen får en bredare acceptans och förankring om gruppen utvidgas. Vi tror vidare att Skogsstyrelsen har en pedagogisk fördel att tjäna på att föra fram ”vikten av balans mellan betestillgång och vilt” snarare än ”konsekvenserna av för hög täthet av vilt” vilket föreslås i strategin.

Slutligen ställer sig Jägareförbundet frågande till formuleringen att ”jävsituationen skall beaktas” när viltansvariga tjänstemän utses inom Skogsstyrelsen. Vi har svårt att tolka denna mening. Får den viltansvariga tjänstemannen inte vara jägare? Får han/hon inte äga skog? Eller vilken jävsituation avses?

Håkan Weberyd
Generalsekreterare

Göran Bergqvist
Klöviltkonsulent

Referenser

Broman N. 2003. Environment and Moose population dynamics. Doctoral dissertation. Dept. of Applied Environmental Science. Göteborg University.

Edenius L & Ericsson G. 2006. Aspen demographics in relation to spatial context and ungulate browsing: implications for conservation and forest management. *Biological Conservation* 135: 293 – 301.

Fällman K. 2005. Aspects of Precommercial Thinning. – Private Forest Owners Attitudes and Alternative Practices. *Acta Universitatis Agriculturae Sueciae*. Doctoral Thesis No. 2005:90.

Kjellander P. 2007. Utvärdering av ÄBIN. Skogsstyrelsen, Rapport 2007:1.

Svensk Jakt. Mångfalden hotas inte av älgarna. Nr. 2007:10. Sid. 25.

Zakrisson C, Ericsson G & Edenius L. 2007. Effects of browsing on recruitment and mortality of European Aspen (*Populus Tremula* L.). *Scandinavian Journal of Forest Research* 22:4, 324 – 332.